

AFM legt bestuurlijke boete op aan GMAC Nederland N.V.

31 augustus 2010 Nieuws

De Autoriteit Financiële Markten (AFM) heeft op 30 oktober 2009 een bestuurlijke boete van € 1.000,- opgelegd aan GMAC Nederland N.V. (GMAC). Deze boete is opgelegd omdat GMAC in de periode van 1 juli 2008 tot en met 15 december 2008 consumptieve kredieten heeft verstrekt die onverantwoord waren. De boete volgt uit hetzelfde onderzoek waarbij de AFM een boete aan GMAC heeft opgelegd voor overtreding van artikel 115 van het Besluit Gedragstoezicht financiële ondernemingen (BGfo), die op 11 november 2009 reeds gepubliceerd is op de website van de AFM.

Uit het onderzoek van de AFM is gebleken dat in 5 van de 23 onderzochte dossiers er door GMAC een - vanuit het oogpunt van overkreditering - onverantwoord hoog krediet aan de consument is verleend. De AFM heeft in deze vijf dossiers geconstateerd dat GMAC bij de beoordeling van kredietaanvragen geen verificatie van de woonlasten deed. Doordat GMAC niet de werkelijke woonlasten van de consument heeft opgevraagd is zij mogelijkerwijze uitgegaan van onjuiste gegevens bij de beoordeling van de kredietaanvraag. Daarnaast heeft de AFM in alle vijf dossiers geconstateerd dat het door de consument opgegeven netto- dan wel brutoloon op het on-line internet-applicatieformulier achteraf niet bleek overeen te stemmen met het daadwerkelijke netto- dan wel brutoloon van de consument. Het daadwerkelijke inkomen bleek lager uit te vallen dan het door de consument opgegeven inkomen op het applicatieformulier.

GMAC heeft hiermee artikel 4:34, tweede lid, van de Wet op het financieel toezicht (Wft) overtreden. Deze wet verplicht aanbieders van krediet om voorafgaand aan de totstandkoming van een kredietovereenkomst, in het belang van de consument informatie in te winnen over de financiële positie van de consument en om te beoordelen ter voorkoming van overkreditering van de consument, of het aangaan van de overeenkomst verantwoord is. De aanbieder dient af te zien van het sluiten van de kredietovereenkomst, als dit met het oog op het voorkomen van overkreditering onverantwoord is.

Aan bovenstaande open normen is door de markt van aanbieders van consumptief krediet nadere invulling gegeven door middel van de Gedragscode(s) van de VFN, NVB en NTO. De AFM beschouwt de VFN-norm als een redelijk uitgangspunt om te toetsen of de lasten van een consumptief krediet verantwoord zijn. De AFM heeft aan marktpartijen aangegeven dat zij het verstrekken van een verantwoord consumptief krediet toetst aan de hand van de VFN-norm.

Nu geen bezwaar of beroep meer mogelijk is tegen het besluit, is de boete definitief geworden. Het volledige besluit is hiernaast in PDF-formaat te downloaden. Bij vragen of klachten kunt u contact opnemen met het Meldpunt Financiële Markten van de AFM: 0900-5400 540 (0,05 euro per minuut).

Boete aan GMAC voor overtreding van artikel 115 BGfo definitief

De AFM maakt voorts op grond van artikel 1:98 Wft bekend dat het besluit van 30 oktober 2009 tot oplegging van een boete van € 24.000,- aan GMAC rechtens onaantastbaar is geworden. Nu geen bezwaar of beroep meer mogelijk is tegen het besluit, is de boete definitief geworden. De AFM legde de

boete op wegens het feit dat GMAC in de periode van 1 juli 2008 tot 26 februari 2009 bij de acceptatie van aanvragen voor consumptief krediet, beoordelingscriteria hanteerde die onvoldoende gericht waren op het voorkomen van overkreditering.

Op 11 november 2009 is het boetebesluit conform artikel 1:97 Wft via een persbericht openbaar gemaakt. De tekst van dit besluit is op de website van de AFM geplaatst. Voor de volledige tekst verwijst de AFM naar het eerder op de website geplaatste besluit ([url: %7E/link.aspx?_id=6E1BFE059EBC4F6EB7DDCDCA6C3379F5&_z=z](http://www.afm.nl/~/media/afm/Link.aspx?_id=6E1BFE059EBC4F6EB7DDCDCA6C3379F5&_z=z)).

De AFM bevordert eerlijke en transparante financiële markten. Wij zijn de onafhankelijke gedragstoezichthouder op de markten van sparen, lenen, beleggen en verzekeren. De AFM bevordert zorgvuldige financiële dienstverlening aan consumenten en ziet toe op een eerlijke en efficiënte werking van kapitaalmarkten. Ons streven is het vertrouwen van consumenten en bedrijven in de financiële markten te versterken, ook internationaal. Op deze manier draagt de AFM bij aan de welvaart en de economische reputatie van Nederland.

Gerelateerde doelgroepen

Gerelateerde onderwerpen

De AFM bevordert eerlijke en transparante financiële markten. Wij zijn de onafhankelijke gedragstoezichthouder op de markten van sparen, lenen, beleggen en verzekeren. Wij bevorderen eerlijke en zorgvuldige financiële dienstverlening aan consumenten, particuliere beleggers en (semi-)professionele partijen. We zien toe op een eerlijke en efficiënte werking van kapitaalmarkten. Ons streven is het vertrouwen van consumenten en ondernemingen in de financiële markten te versterken, ook internationaal. Op deze manier draagt de AFM bij aan de stabiliteit van het financiële stelsel, het functioneren van de economie, de reputatie en de welvaart van Nederland.

De AFM bevordert zorgvuldige financiële dienstverlening aan consumenten en ziet toe op een eerlijke en efficiënte werking van kapitaalmarkten.

Lees hier meer over het toezicht van de AFM.

© Copyright AFM 2015 - alle rechten voorbehouden

AANGETEKEND MBVO

Bijlage 2 – Openbare versie

GMAC Nederland N.V.

t.a.v. de directie

Hogeweg 3

5301 LB ZALTBOMMEL

Per fax vooruit: 076 – 54 [REDACTED]

Datum 30 oktober 2009

Ons kenmerk JZ-[REDACTED]

Pagina 1 van 14

Telefoon 020 - 797 [REDACTED]

E-mail [REDACTED]@afm.nl

Betreft Oplegging bestuurlijke boete aan GMAC
Nederland N.V. voor overtreding van artikel
4:34, tweede lid, Wft

Geachte directie,

Inzake bovengenoemd onderwerp bericht de Stichting Autoriteit Financiële Markten (AFM) u als volgt.

1. Inleiding

De AFM heeft besloten aan GMAC Nederland N.V. (GMAC) een bestuurlijke boete van € 1.000,- op te leggen wegens overtreding van artikel 4:34, tweede lid van de Wet op het financieel toezicht (Wft). Dit besluit is gebaseerd op het feit dat GMAC in de periode van 1 juli 2008 tot en met 15 december 2008 kredieten heeft verstrekt die onverantwoord waren.

Het onderhavige besluit is als volgt opgebouwd. Allereerst beschrijft de AFM in paragraaf 2 de feiten die tot het besluit aanleiding geven. In paragraaf 3 wordt een beoordeling van de feiten gegeven. Paragraaf 4 bevat het besluit. Tot slot volgt in paragraaf 5 de rechtsgangverwijzing.

Het relevante wettelijke kader is opgenomen als een bijlage bij dit besluit.

2. Feiten

Per brief van 10 juni 2008, met kenmerk TT1B-, heeft de AFM GMAC geïnformeerd over de nieuwe aangescherpte Gedragscodes van de NVB, de VFN en de NTO.¹ De AFM heeft in deze brief aangegeven dat zij de nieuwe normen in de Gedragscodes ziet als een minimale invulling van de open normen ter voorkoming van overkreditering en dat zij deze norm, mede gelet op het belang van een gelijk speelveld, strikt zal gaan handhaven. Deze brief is per abuis ongetekend verzonden. Op 4 juli 2008 is de brief van 10 juni 2008 nogmaals verzonden, met ondertekening.

Op 24 oktober 2008 is de AFM een branchebreed onderzoek gestart naar de naleving van de nieuwe aangescherpte normen. Als eerste stap in dit onderzoek heeft de AFM aan alle in Nederland als actief geregistreerd zijnde aanbieders van consumptief krediet een enquête toegestuurd, waarin de belangrijkste criteria werden opgevraagd die de aanbieders ten grondslag leggen aan de beoordeling van kredietaanvragen. De enquête (met kenmerk: TGFO-) is op 24 oktober 2008 aan GMAC toegestuurd.

In de op 18 november 2008 ontvangen en ingevulde enquête consumptief krediet staat dat GMAC de VFN Gedragscode volgt. Uit de enquête blijkt dat GMAC de onregelmatigheidstoeslag, 13e maand, zorgtoeslag en huurtoeslag meeneemt als inkomensbestanddeel in de inkomsten- en lastentoets. GMAC geeft aan dat per 17 juni 2008 de volgende basisnormen worden gehanteerd:

Categorie	Basisnorm
Alleenstaanden zonder kinderen	€ 703
Alleenstaanden met kinderen	€ 870
Gehuwden of samenwonenden zonder kinderen	€ 1.010
Gehuwden of samenwonenden met kinderen	€ 1.115

Daarnaast geeft GMAC in genoemde enquête bij vraag 10 aan de inkomensafhankelijkheidsnorm van 15% niet te hanteren.

Uitgangspunt van deze inkomensafhankelijke norm is dat het niet reëel is om bij hogere inkomens uit te gaan van uitsluitend de basisnorm. Met het stijgen van het inkomen leeft men immers ook op ruimere voet. Daarom dient naast de basisnorm ten minste 15% van het netto inkomen, na aftrek van de norm woonlast en de basisnorm, voor levensonderhoud beschikbaar te zijn. Dit is de leennorm, die dus afhankelijk is van het inkomen en de gezinssituatie. Deze norm wordt als volgt berekend: 15% van (netto inkomen – basisnorm – basisuur).

De VFN- norm schrijft de volgende basis-² & inkomensafhankelijke³ normbedragen voor:

Categorie	Basisnorm (excl)	Basisnorm (incl)
-----------	------------------	------------------

¹ Gedragscodes van de Nederlandse Vereniging van Banken ('NVB'), de Vereniging van Financieringsondernemingen in Nederland ('VFN') en de Nederlandse Thuiswinkel Organisatie ('NTO').

² Per 1 juli 2008.

³ Per 1 oktober 2008.

	vak.geld en toeslagen)	vak.geld en toeslagen)
Alleenstaanden	€ 703,-	€ 792,-
Alleenstaande ouders	€ 870,-	€ 1.283,-
Gehuwden/samenwonenden	€ 1.010,-	€ 1.200,-
Gehuwden/samenwonenden met kinderen⁴	€ 1.115,-	€ 1.619,-

Inkomensafhankelijkheid
15% van het netto inkomen, na aftrek van de norm voor woonlasten (€ 203,-) en de basisnorm. ⁵

De inhoud van de enquête is aanleiding geweest om bij GMAC een nader onderzoek in te stellen.

Per brief van 5 december 2008, met kenmerk TGFO- , heeft de AFM GMAC een aankondiging van een onderzoek en een aanvullend informatieverzoek doen toekomen waarin werd gevraagd om alle criteria en informatie ter toelichting van de criteria die GMAC ter voorkoming van overkreditering hanteert bij de beoordeling van kredietaanvragen⁶ en een productieoverzicht van zowel nieuwe kredieten, als verhoging van bestaande kredieten over de periode van 1 juli 2008 tot en met 5 december 2008.

Op 16 december 2008 heeft de AFM de volgende informatie ontvangen van GMAC:

- Een productieoverzicht van juli 2008 tot en met december 2008;
- Het 'aankoopbeleid' (Purchase Policy Benelux december 2008).

Op 19 januari 2009 heeft de AFM per e-mail een selectie van 30 dossiers aan GMAC doen toekomen, met het verzoek voor deze dossiers een inkomsten- en lastentoets in te vullen en te retourneren aan de AFM. Op 22 januari 2009 heeft de AFM de geselecteerde dossiers nogmaals aan GMAC doen toekomen, aangezien de eerdere e-mail niet door GMAC is ontvangen.

Op 12 februari 2009 heeft de AFM van de geselecteerde dossiers de inkomsten- en lastentoets van GMAC per e-mail ontvangen.

Op 26 februari 2009 heeft de AFM een onderzoek ten kantore van GMAC uitgevoerd. Tijdens het onderzoek heeft de AFM een managementgesprek gevoerd en de geselecteerde dossiers globaal beoordeeld op aanwezigheid van stukken in de consumentdossiers.

Per brief van 7 april 2009, met kenmerk TGFO- , heeft de AFM een conceptrapportage aan GMAC gestuurd met het verzoek om schriftelijk op alle bevindingen te reageren.

Op 30 april 2009 heeft GMAC haar reactie op de conceptbevindingen aan de AFM verstuurd, welke op 5 mei 2009 door de AFM is ontvangen.

⁴ In te voeren per 1 januari 2009.

⁵ Vanaf inkomens van € 3.000 geldt tenminste de leennorm van inkomens van € 3.000 inclusief toeslagen.

⁶ Als bedoeld in artikel 115, eerste lid Besluit Gedragstoezicht financiële ondernemingen Wft ('BGfo').

Per brief van 4 september 2009, met kenmerk JZ-[REDACTED], heeft de AFM haar voornemen tot oplegging van een bestuurlijke boete aan GMAC, wegens overtreding van artikel 4:34, tweede lid, Wft en artikel 115, eerste lid, BGfo, kenbaar gemaakt. Bijgevoegd aan het voornemen is het definitieve onderzoeksrapport van 4 september 2009.

Per brief van 16 september 2009 heeft GMAC de gevraagde opgave van het aantal werknemers die zich rechtstreeks bezighouden met financiële dienstverlening, zijnde [REDACTED] fte's, aan de AFM doorgegeven.

Op 21 september 2009 hebben de heren [REDACTED], [REDACTED] en [REDACTED], namens GMAC, de zienswijze op het voornemen tot boeteoplegging ten kantore van de AFM mondeling toegelicht.

Per e-mail van 24 september 2009 heeft GMAC, naar aanleiding van de zienswijze van 21 september 2009, een overzicht van de achterstand en verlies ratios en de reactie van GMAC op de aanwijzing van de AFM van 7 september 2009 aan de AFM kenbaar gemaakt.

2.1 Feiten die aanleiding vormen voor het besluit

In onderstaand tabel zijn vijf klantdossiers weergegeven waarin het door GMAC verstrekt krediet de VFN norm overschrijdt.

Dossiernummer en klantnaam	Maximale krediet berekening GMAC	Maximale krediet berekening VFN	Verstreckte krediet
[REDACTED] - De heer [REDACTED] en mevrouw [REDACTED]	€ 3.400	€ 0	€ 11.900
[REDACTED] - De heer [REDACTED]	€ 13.600	€ 0	€ 12.687,50
[REDACTED] - De heer [REDACTED] en mevrouw [REDACTED]	€ 32.300	€ 0	€ 13.294,95
[REDACTED] - De heer [REDACTED]	€ 0	€ 0	€ 10.000
[REDACTED] - De heer [REDACTED]	€ 23.200	€ 3.807,50	€ 24.500

Voorbeeld vergelijking berekening GMAC en berekening VFN Gedragscode

Dossier [REDACTED] - De heer [REDACTED] en mevrouw [REDACTED]

	Berekening conform acceptatiecriteria GMAC uitgaande van het onjuiste inkomen	Berekening conform VFN Gedragscode uitgaande van het juiste inkomen
Inkomen	€ 1.800 ⁷	€ 1.584 ⁸

⁷ Door de consument opgegeven inkomen op de on-line internet applicatieformulier.

⁸ € 1.154 + € 430 – Inkomen zoals vermeld op de loonstroken aangetroffen in dossier [REDACTED].

-/- Woonlasten	€ 420	€ 420
-/- Maandlast agv openstaande kredieten	€ 302	€ 302
Saldo	€ 1.078	€ 862
Norm voor levensonderhoud	€ 1.010	€ 1.010
Kredietruimte	€ 68	- € 148
Maximale krediet	€ 3.400	€ 0
Verstreckte krediet	€ 11.900	€ 11.900

3. Beoordeling feiten

3.1 Overtreding artikel 4:34, tweede lid, Wft

Op grond van artikel 4:34, eerste lid, Wft dient een aanbieder van krediet voorafgaand aan de totstandkoming van een kredietovereenkomst informatie in te winnen over de financiële positie van de consument en aan de hand van die informatie te beoordelen of, ter voorkoming van overkreditering, het aangaan van de overeenkomst verantwoord is. Tevens is in artikel 4:34, tweede lid, Wft bepaald dat een aanbieder geen overeenkomst inzake krediet met een consument aangaat indien dit, met het oog op overkreditering van de consument, onverantwoord is. Ter uitwerking van artikel 4:34, eerste en tweede lid, Wft bepaalt artikel 115, eerste lid, BGfo dat ter voorkoming van overkreditering een aanbieder van krediet criteria vastlegt die hij ten grondslag legt aan de beoordeling van een kredietaanvraag van een consument, en deze criteria vervolgens toepast bij de beoordeling van een kredietaanvraag (als bedoeld in artikel 4:34, eerste lid, Wft).

Aan bovenstaande open normen is door de markt van aanbieders van consumptief krediet nadere invulling gegeven door middel van de Gedragscode(s) van de VFN, NVB en NTO. De AFM beschouwt de VFN norm als een redelijk uitgangspunt om te toetsen of de lasten van een consumptief krediet verantwoord zijn. Per brief van 10 juni 2008 heeft de AFM aangegeven dat zij het verstrekken van een verantwoorde consumptief krediet toetst aan de hand van de VFN norm.

In het kader van haar onderzoek bij GMAC heeft de AFM een managementgesprek gevoerd en 23 consumptief krediet dossiers onderzocht. De dossiers zijn geselecteerd aan de hand van een productieoverzicht van GMAC over de periode van 1 juli 2008 tot 15 december 2008. De dossierselectie heeft zoveel mogelijk aselekt plaatsgevonden. Van de 30 geselecteerde en opgevraagde dossiers bleken 7 dossiers een zakelijke kredietovereenkomst te zijn. Deze dossiers zijn buiten de reikwijdte van het onderzoek gehouden.

Uit bovengenoemd onderzoek van de AFM is gebleken dat, in 5 van de 23 onderzochte dossiers, er door GMAC een - vanuit het oogpunt van overkreditering - onverantwoord hoog krediet aan de consument is verleend.

Het volgende wordt in bovengenoemde vijf dossiers door de AFM geconstateerd.

Onderbouwing woonlasten ontbreekt

De AFM heeft geconstateerd dat GMAC bij de beoordeling van kredietaanvragen geen verificatie van de woonlasten doet. In haar reactie op het conceptrapport van 7 april 2009 heeft GMAC hier als volgt op gereageerd:

“Tot nu toe heeft GMAC nooit bewijzen van woonlasten opgevraagd, er wordt rekening gehouden met de woonlasten aangeduid op de kredietaanvraag.” GMAC gaat derhalve uit van de door de consument opgegeven woonlasten op het aanvraagformulier. Doordat GMAC niet de werkelijke woonlasten van de consument heeft opgevraagd is zij mogelijkwijze uitgegaan van onjuiste gegevens bij de beoordeling van de kredietaanvraag.

De VFN Gedragscode schrijft voor dat bij het bepalen van de basisnorm gebruik gemaakt wordt van de norm woonlast zoals die wordt geadviseerd door het Nibud. Bij de berekening van de leencapaciteit van de consument wordt echter uitgegaan van de werkelijke woonlasten.⁹ De AFM heeft geconstateerd dat GMAC niet is uitgegaan van de werkelijke woonlasten aangezien zij geen bewijzen van woonlasten aan consumenten heeft opgevraagd. Hiermee heeft GMAC kredietaanvragen niet aan de hand van de normen zoals die zijn opgenomen in de VFN Gedragscode getoetst.

Ten overvloede merkt de AFM op dat GMAC tijdens de mondelinge zienswijze van 21 september 2009 heeft aangegeven dat zij sinds het bezoek van de AFM ten kantore van GMAC wel bij de beoordeling van kredietaanvragen de werkelijke woonlasten van de consument opvraagt. Ook heeft zij een e-mail van 8 mei 2009 overhandigd waaruit blijkt dat intern de instructie is gegeven om vanaf die datum *‘altijd [te] vragen naar de woonlasten en de inkomsten/lasten aan de aanvraag te hechten’*. Dit gegeven doet echter niet af aan bovengenoemde geconstateerde overtreding in de periode van 1 juli 2008 tot 15 december 2008.

Door consument opgegeven inkomen correspondeert niet met werkelijke inkomen

De AFM heeft in bovengenoemde vijf dossiers geconstateerd dat het door de consument opgegeven netto- dan wel brutoloon op de on-line internet applicatieformulier achteraf niet bleek overeen te stemmen met het daadwerkelijke netto- dan wel brutoloon van de consument. Het daadwerkelijke inkomen bleek lager uit te vallen dan het door de consument opgegeven inkomen op het applicatieformulier.

GMAC heeft in haar reactie op het conceptrapport van 7 april 2009 aangegeven de kredietaanvraag te beoordelen op het inkomen dat via het on-line internet applicatieformulier is opgegeven. Achteraf werden de loonstroken en andere bewijzen vergeleken met het applicatieformulier. Indien er geen overeenstemming was zou er een nieuwe kredietbeoordeling worden gedaan. De AFM heeft echter geconstateerd dat, ondanks de discrepantie tussen het loon opgegeven op de on-line internet applicatieformulier en het daadwerkelijke loon van de consument, in geen enkel van de vijf dossiers een herbeoordeling heeft plaatsgevonden. Dit werd ook door GMAC aangegeven in haar zienswijze van 21 september 2009.

Daarnaast heeft de AFM geconstateerd dat, indien de kredietaanvragen getoetst waren op basis van het juiste inkomen en aan de hand van de normen zoals neergelegd in de VFN Gedragscode, uit de berekening gebleken zou zijn dat de consument over geen enkele dan wel beperkte kredietruimte beschikt.

Hiermee heeft GMAC kredietaanvragen getoetst aan onjuiste inkomensgegevens. De AFM heeft in haar onderzoek geconstateerd dat gelet op de financiële positie van de consument het in bovengenoemde vijf dossiers niet verantwoord was om aan deze consumenten een krediet te verstrekken van dergelijke bedragen.

⁹ Toelichting op de VFN Gedragscode, p. 2.

GMAC heeft in haar reactie op het conceptrapport een aantal verklaringen gegeven waarom naar haar oordeel het wel verantwoord was om het betreffende krediet te verstrekken aan de consument. De AFM reageert hier puntsgewijs op.

- In drie van de vijf dossiers¹⁰ geeft GMAC aan dat de consument in kwestie al langere tijd een krediet bij GMAC had en zonder problemen aan de betalingsverplichtingen voldeed. Gelet op de positieve ervaring met de klant werd het krediet toegestaan. De AFM merkt hieromtrent het volgende op. Ongeacht het betalingsgedrag van de consument in kwestie, mag GMAC ingevolge artikel 4:34, tweede lid, Wft geen kredietovereenkomst met een consument aangaan die – met het oog op overkreditering – onverantwoord is. De AFM heeft echter geconstateerd dat de kredieten verstrekt in deze dossiers allen onverantwoord waren voor de consument.
- In dossier [REDACTED] geeft GMAC aan dat het betreffende krediet van € 11.900,- niet verstrekt had mogen worden maar dat er geen nadelen hieraan kleven aangezien het krediet inmiddels na twee betalingen is ingelost. Hierbij geldt volgens de AFM dezelfde opmerkingen als bij het vorige punt, namelijk dat de doelstelling van artikel 4:34, tweede lid, Wft juist is dat een aanbieder in de eerste plaats geen overeenkomst *aangaat* indien dit, met het oog op overkreditering, onverantwoord is.
- In dossier [REDACTED] geeft GMAC aan dat conform haar berekening er nog € 272,- aan kredietruimte beschikbaar was voor de consument. Daarom vond GMAC het verantwoord om een krediet te verstrekken van 60 afkortingen¹¹ van € 272,-. De AFM heeft echter geconstateerd dat, aan de hand van de berekening conform de VFN Gedragscode en rekening houdende met de juiste inkomensgegevens, er een kredietruimte van € 0,- beschikbaar was voor de consument.

Uit bovenstaande blijkt naar het oordeel van de AFM dat GMAC kredieten heeft verstrekt die onverantwoord waren. Enerzijds heeft GMAC geen schriftelijke stukken ter onderbouwing van de woonlasten opgevraagd. Anderzijds is GMAC, bij het verlenen van consumptieve kredieten, uitgegaan van onjuiste gegevens met betrekking tot het netto- dan wel brutoloon van de consument. GMAC heeft, gebaseerd op deze onjuiste gegevens, kredieten verstrekt die – met het oog op overkreditering – voor de consument onverantwoord waren. Hiermee heeft GMAC artikel 4:34, tweede lid, Wft overtreden.

Beoordeling zienswijze GMAC

Naar aanleiding van het voornemen tot oplegging van een bestuurlijke boete heeft GMAC in haar mondelinge zienswijze het volgende aangevoerd:

1. De geconstateerde feiten in het onderzoeksrapport zijn juist. GMAC merkt op dat zij, in haar reactie op het conceptrapport, beter haar standpunt had moeten uitleggen, waardoor er geen indruk zou zijn ontstaan dat zij het proces niet serieus zou nemen.
2. Naar aanleiding van het onderzoek heeft GMAC haar interne procedure aangepast. Inmiddels worden bij nieuwe aanvragen wel alle onderbouwende stukken opgevraagd, inclusief de woonlasten. Er heeft echter geen herbeoordeling van oude dossiers plaatsgevonden.
3. GMAC is geen lid van de VFN. Vanuit de Verenigde Staten zijn er bezwaren van mededingingsrechtelijke aard om zich hierbij aan te sluiten. GMAC benadrukt dat zij wel achter het gedachtegoed van de VFN Gedragscode staat.

¹⁰ Dossiers [REDACTED], [REDACTED] en [REDACTED].

¹¹ Bedoeld zal zijn 60 ‘aflossingen’.

4. In de praktijk is er geen reden tot zorgen met betrekking tot overkreditering aangezien GMAC een zeer laag achterstandspercentage heeft van [REDACTED] %. Overkreditering wordt daarom absoluut niet herkend. In Nederland zijn er slechts [REDACTED] dossiers, van de [REDACTED] in totaal, waarin sprake is van een achterstand van betaling. Bovendien gaat het hier om object financiering (auto's) waarbij er altijd sprake is van een onderpand. Het uiteindelijke 'loss ratio' bedraagt slechts [REDACTED] %. GMAC heeft ter onderbouwing nog stukken hierover aan de AFM toegestuurd.
5. GMAC heeft – in het kader van een eventuele matiging van de boete – geen argumenten aangevoerd ten aanzien van de draagkracht van de instelling. Wel wordt de AFM verzocht om de boete niet op te leggen en te publiceren, als is het maar vanwege reputatieschade. Benadrukt wordt dat het opvoedkundig karakter van het toezichtbezoek en het ingeslagen boetetraject al ruimschoots heeft geholpen.

De AFM reageert puntsgewijs als volgt op de zienswijze van GMAC.

1. Ten aanzien van dit punt heeft de AFM geen opmerkingen.
2. De AFM merkt op dat het gegeven dat GMAC inmiddels wel alle stukken – met name ten aanzien van de woonlasten – voorafgaande aan de kredietbeoordeling opvraagt, niet wegneemt dat GMAC in de periode van 1 juli 2008 tot 15 december 2008 in overtreding was doordat zij kredieten heeft verstrekt die, met het oog op overkreditering, onverantwoord waren, doordat zij haar kredietbeoordeling niet toetste aan juiste gegevens ten aanzien van woonlasten en inkomen.
3. In haar brief van 10 juni 2008¹² heeft de AFM expliciet aangegeven dat kredietaanbieders die niet aangesloten zijn bij een brancheorganisatie, zoals de VFN, eigen normen mogen hanteren *mits* deze normen minimaal dezelfde bescherming bieden tegen overkreditering als de normen genoemd in de VFN Gedragscode. Lid zijn van de VFN is derhalve geen verplichting. Het gegeven dat GMAC geen lid is van de VFN ontslaat haar niet van haar plicht om maatregelen te treffen ter voorkoming van overkreditering.
4. Het gegeven dat in de praktijk consumenten geen problemen ondervinden om de kredieten af te lossen doet niet af aan het feit dat GMAC kredieten heeft verstrekt die, gelet op de werkelijke woonlasten en inkomen, onverantwoordelijk waren. De praktijk hangt immers sterk van de feiten en omstandigheden van het geval af. Doelstelling van artikel 4:34 Wft is juist dat een aanbieder in de eerste plaats geen overeenkomst *aangaat* indien dit, met het oog op overkreditering, onverantwoord is.
5. De AFM gaat er van uit dat de reputatieschade, waar GMAC in haar mondelinge zienswijze naar verwijst, op de publicatie van de boete doelt. De AFM kan enkel afzien van publicatie indien er sprake is van strijd met het doel van het door de toezichthouder uit te oefenen toezicht op de naleving van de Wft. De gelede reputatieschade is geen reden om af te zien van publicatie, zoals ook blijkt uit recente jurisprudentie.¹³

Matiging boete

GMAC heeft in haar brief van 16 september 2009 aan de AFM kenbaar gemaakt dat het aantal werknemers van GMAC [REDACTED] fte bedraagt. Hieruit volgt dat, op grond van artikel 7 Besluit boetes Wft, draagkrachtfactor 1 op GMAC toepasbaar is.

Ten aanzien van de overtreding van artikel 4:34, tweede lid, Wft bedraagt de hoogte van de op te leggen boete € 1.000,-.

¹² Met kenmerk TT1B-[REDACTED].

¹³ Zij bijvoorbeeld Voorzieningenrechter Rechtbank Rotterdam, 30 juni 2009, LJN BJ1748.

GMAC heeft niet aangevoerd dat zij de eventueel opgelegde bestuurlijke boete onevenredig hoog acht. Voorts heeft zij evenmin een beroep gedaan op matiging wegens financiële draagkracht.

Gelet hierop, en gelet op de aard en ernst van de overtredingen, ziet de AFM geen aanleiding tot matiging van de boete.

4. Besluit

Op grond van het vorenstaande besluit de AFM om uit hoofde van artikel 1:80 Wft aan GMAC een bestuurlijke boete op te leggen wegens overtreding van artikel 4:34, tweede lid, Wft in de periode van 1 juli 2008 tot 15 december 2008. Het bedrag van deze bestuurlijke boete wordt vastgesteld met inachtneming van artikel 1:80 Wft juncto artikel 1:81 Wft juncto de artikelen 2 en 3 van het Besluit boetes Wft. In artikel 3 van het Besluit boetes Wft is bepaald dat het bedrag van de boete voor overtreding van artikel 4:34, tweede lid, Wft € 1.000,- bedraagt.

In artikel 6 van het Besluit boetes Wft is bepaald dat de hoogte van de boete mede afhankelijk is van de draagkracht van diegene aan wie de boete wordt opgelegd. Ingevolge artikel 6, tweede lid, Besluit boetes Wft wordt de hoogte van de boete vastgesteld door het boetebedrag, zoals bepaald op grond van artikel 3 Besluit boetes Wft, te vermenigvuldigen met de op grond van artikel 7 toepasselijke draagkrachtfactor (1 tot 5). Deze factor is voor wat betreft GMAC afhankelijk van het aantal werknemers, gemeten naar voltijdsequivalent, dat zich rechtstreeks bezighoudt met financiële dienstverlening. GMAC heeft aan de AFM kenbaar gemaakt dat het aantal werknemers die zich rechtstreeks bezighouden met financiële dienstverlening [REDACTED] fte bedraagt. Hieruit volgt dat, op grond van artikel 7 Besluit boetes Wft, draagkrachtfactor 1 op GMAC toepasbaar is. De in de wet voorziene hoogte van de op te leggen boete, bij toepassing van draagkrachtfactor 1, bedraagt € 1.000,-.

Het bedrag van de bestuurlijke boete ad € 1.000,- voor de geconstateerde overtreding dient onder vermelding van “bestuurlijke boete GMAC, dossiernummer [REDACTED], factuurnummer [REDACTED]” te worden betaald aan de AFM door overschrijving op bankrekeningnummer [REDACTED] van [REDACTED] te Amsterdam.

Ingevolge artikel 1:85, eerste lid, Wft dient de boete te worden betaald binnen zes weken na de inwerkingtreding van deze beschikking. De beschikking treedt op grond van artikel 3:40 juncto 3:41 van de Algemene wet bestuursrecht in werking op de dag van toezending daarvan. Ingevolge artikel 1:85, tweede lid, Wft wordt door het aantekenen van bezwaar of beroep tegen de beschikking de verplichting tot betaling van de boete geschorst. De schorsing geldt totdat de beroepstermijn is verstreken of, indien beroep is ingesteld, op het beroep is beslist. Indien de boete niet wordt betaald binnen zes weken na de inwerkingtreding van deze beschikking is wettelijke rente verschuldigd. Deze wordt berekend vanaf de dag na het verstrijken van laatstgenoemde termijn.

Beslissing tot openbaarmaking van de boete

Artikel 1:98 Wft verplicht de AFM om een besluit tot het opleggen van een boete te openbaren nadat deze rechtens onaantastbaar is geworden.

Met de verplichting tot openbaarmaking van bestuurlijke boetes door de AFM beoogt de wetgever de deelnemers op de financiële markten te waarschuwen in het belang van de ordelijke en transparante financiëlemarktprocessen, zuivere verhoudingen tussen marktpartijen en de zorgvuldige behandeling van cliënten (Vergelijk PG 29708, nr. 19, p. 301-303, p. 420-421, nr. 20, p. 30 en nr. 39, p. 8-10). Dit is in lijn met de doelen die de inmiddels vervallen sectorale toezichtwetten beoogden te dienen. De AFM kan slechts van openbaarmaking afzien indien op grond van artikel 1:98 Wft, openbaarmaking van het besluit in strijd is of zou kunnen komen met het doel van het door de AFM uit te oefenen toezicht op de naleving van deze wet. Van dat laatste is naar het oordeel van de AFM geen sprake, zodat niet van openbaarmaking kan worden afgezien.

Nadat dit boetebesluit rechtens onaantastbaar is geworden zal de AFM GMAC nader informeren over de wijze en het tijdstip waarop publicatie zal plaatsvinden.

5. Rechtsgangverwijzing

Iedere belanghebbende kan tegen deze beschikking bezwaar aantekenen door binnen zes weken na bekendmaking daarvan een bezwaarschrift in te dienen bij de AFM, t.a.v. Juridische Zaken, Postbus 11723, 1001 GS, Amsterdam.

Hoogachtend,
Autoriteit Financiële Markten

[REDACTED]
Assistent boetefunctionaris

[REDACTED]
Plaatsvervangend boetefunctionaris

Bijlage 1 - Wettelijk kader

Vierde Tranche Algemene wet bestuursrecht (“VT Awb”)

Op 1 juli 2009 is de Algemene wet bestuursrecht gewijzigd door middel van de VT Awb. In de VT Awb is de volgende overgangsbepaling opgenomen:

“Indien een bestuurlijke sanctie wordt opgelegd wegens een overtreding die plaatsvond voor het tijdstip van inwerkingtreding van deze wet, blijft het recht zoals dat gold voor dat tijdstip van toepassing.”

Wet wijziging boetestelsel financiële wetgeving (“Wwbfw”)

Op 1 augustus 2009 is de Wwbfw in werking getreden. Daarin is de volgende overgangsbepaling (artikel XII) opgenomen:

“Ter zake van overtredingen die hebben plaatsgevonden of zijn aangevangen voor het tijdstip van inwerkingtreding van deze wet, blijft het recht van toepassing zoals dat gold voor dat tijdstip van toepassing.”

Wft

In artikel 4:34 Wft is bepaald:

- 1. Voorafgaand aan de totstandkoming van een overeenkomst inzake krediet wint een aanbieder van krediet in het belang van de consument informatie in over diens financiële positie en beoordeelt hij, ter voorkoming van overkreditering van de consument, of het aangaan van de overeenkomst verantwoord is.*
- 2. De aanbieder gaat geen overeenkomst inzake krediet aan met een consument indien dit, met het oog op overkreditering van de consument, onverantwoord is.*
- 3. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld met betrekking tot het eerste en tweede lid.*

In artikel 1:80 Wft is bepaald:

- 1. De toezichthouder kan een bestuurlijke boete opleggen terzake van overtreding van voorschriften, gesteld ingevolge de in de bijlage bij dit artikel genoemde artikelen en de prospectusverordening alsmede terzake van overtreding van artikel 5:20 van de Algemene wet bestuursrecht.*
- 2. De bestuurlijke boete komt toe aan de toezichthouder die de boete heeft opgelegd.*
- 3. Bij ministeriële regeling kunnen regels worden gesteld met betrekking tot de uitoefening van de bevoegdheid, bedoeld in het eerste lid.*

In artikel 1:81 Wft is bepaald:

- 1. Het bedrag van de bestuurlijke boete wordt bepaald bij algemene maatregel van bestuur, met dien verstande dat de boete voor een afzonderlijke overtreding ten hoogste € 900.000 bedraagt.*
- 2. De algemene maatregel van bestuur, bedoeld in het eerste lid, bepaalt bij elke daarin omschreven overtreding het bedrag van de deswege op te leggen bestuurlijke boete.*
- 3. De toezichthouder kan het bedrag van de bestuurlijke boete lager stellen dan in de algemene maatregel van bestuur is bepaald, indien het bedrag van de boete in een bepaald geval onevenredig hoog is.*

In artikel 1:97 Wft is bepaald:

- 1. De toezichthouder maakt een besluit tot het opleggen van een bestuurlijke boete ingevolge deze wet na bekendmaking openbaar, indien de bestuurlijke boete is opgelegd terzake overtreding van:*
 - a. een verbodsbepaling uit deze wet of ingevolge artikel 1:58, tweede lid, 1:58a, tweede lid, 1:58b, tweede lid, 1:58c, derde lid, 1:59, tweede lid, 1:67, eerste lid, 1:77, eerste lid, derde volzin, 4:4, eerste lid, of 4:4a;*
 - b. een overige bepaling die in de algemene maatregel van bestuur op basis van artikel 1:81, eerste lid, beboetbaar is gesteld met tariefnummer 4 of 5; of*
 - c. artikel 4:19, 4:20, 4:22, 4:23, 4:24, 4:42 of 4:87.*
- 2. De openbaarmaking van het besluit tot het opleggen van een bestuurlijke boete geschiedt niet eerder dan nadat vijf werkdagen zijn verstreken na de dag waarop het besluit aan de betrokken persoon bekend is gemaakt.*
- 3. Indien wordt verzocht om een voorlopige voorziening als bedoeld in artikel 8:81 van de Algemene wet bestuursrecht, wordt de openbaarmaking van het besluit opgeschort totdat er een uitspraak is van de voorzieningenrechter.*
- 4. Indien de openbaarmaking van het besluit in strijd is of zou kunnen komen met het doel van het door de toezichthouder uit te oefenen toezicht op de naleving van deze wet blijft deze achterwege.*

In artikel 1:98 Wft is bepaald:

Onverminderd artikel 1:97 maakt de toezichthouder een besluit tot het opleggen van een bestuurlijke boete ingevolge deze wet openbaar, nadat het rechtens onaantastbaar is geworden, tenzij de openbaarmaking van het besluit in strijd is of zou kunnen komen met het doel van het door de toezichthouder uit te oefenen toezicht op de naleving van deze wet.

Besluit boetes Wft

In artikel 2 Besluit boetes Wft is bepaald:

Voor de tariefnummers, behorend bij de in artikel 3, 4 en 5 genoemde overtredingen, zijn de boetebedragen als volgt vastgesteld:

Tariefnummer	Boete
1	€ 600
2	€ 1.000
3	€ 6.000
4	€ 24.000
5	€ 96.000

In artikel 3 Besluit boetes Wft is bepaald:

Overtreding van een voorschrift, gesteld in een hierna genoemd artikel van de Wet op het financieel toezicht of in een hierna genoemd artikel van een op die wet gebaseerde algemene maatregel van bestuur, is als volgt beboetbaar:

Wet op het financieel toezicht	Tariefnummer
4:34, eerste en tweede lid	2

In artikel 6, leden 1 t/m 4, Besluit boetes Wft is bepaald:

1. *Indien een boete wordt opgelegd aan een persoon die behoort tot een van de hierna genoemde categorieën, is de hoogte van de boete mede afhankelijk van diens draagkracht:*
 - a. *financiële ondernemingen; (...)*
2. *De draagkracht komt in de hoogte van de boete tot uiting door het boetebedrag, zoals bepaald op grond van artikel 3, 4 en 5, te vermenigvuldigen met de op grond van artikel 7 toepasselijke draagkrachtfactor.*
3. *Indien de toezichthouder niet beschikt over de voor de bepaling van de draagkracht noodzakelijke gegevens, verzoekt hij degene aan wie de boete zal worden opgelegd deze gegevens binnen een door hem te stellen redelijke termijn te verstrekken.*
4. *Indien de betrokkene de in het derde lid bedoelde gegevens niet binnen de in dat lid bedoelde termijn verstrekt, is bij de vaststelling van de hoogte van de boete de draagkrachtfactor vijf van toepassing.*

In artikel 7 Besluit boetes Wft is bepaald:

De in artikel 6, tweede lid, bedoelde draagkrachtfactoren zijn:

- a. *draagkrachtfactor één:*

[...]

5°. financiële dienstverleners, niet zijnde financiële ondernemingen als bedoeld onder 1° tot en met 4°, waarvan het aantal werknemers, gemeten naar voltijdsequivalent, dat zich rechtstreeks bezighoudt met financiële dienstverlening minder dan 15 bedraagt;

[...]